

**PATRIMONIUL ISTORICO-JURIDIC ROMÂNESC
DIN MĂRGINIMEA SIBIULUI
(RĂȘINARI, SĂLIȘTE)**

CUPRINS

Mărginimea Sibiului.....	13
<i>Patrimoniul cultural românesc al Mărginimii Sibiului în istoriografie</i>	
(Ela Cosma)	15
1. Preocupări de arheologie medievală vizând cetățile mărginene de graniță.....	18
2. Istoriografia Mărginimii Sibiului în studii de istorie medievală și modernă.....	23
3. Istoriografia privind raporturile juridice ale Mărginimii Sibiului.....	34
4. Biografii istorice mărginene.....	37
5. Istoria bisericii.....	45
6. Statistici național-confesionale din secolul al XVIII-lea.....	51
7. Istoria școlilor din Mărginime.....	58
8. Istoria artei: biserici și icoane din Mărginime	61
9. Patrimoniul troițelor mărginene.....	63
10. Literatura etnologică cu privire la oierii mărgineni.....	77
11. Monografii privind localitățile Mărginimii Sibiului.....	83
12. Contribuții istoriografice cuprinse în prezentul volum.....	93
13. Perspectivele valorificării patrimoniului cultural al Mărginimii Sibiului.....	96
<i>Mărginimea Sibiului și mărginenii. Repere geografice, etnoistorice și imagologice</i>	
(Ela Cosma)	101
<i>Patrimoniul păstoritului transhumant. Turmele și vămile Mărginimii Sibiului (1845-1855)</i>	
(Alexandru Bucur)	121
<i>Păstori și turme prin punctul de vamă din Poiana Mărului, județul Brașov (1850-1855)</i>	
(Alexandru Bucur)	127
<i>Păstori și turme din Mărginimea Sibiului prin punctul vamal de la Turnu Roșu (1845-1855)</i>	
(Alexandru Bucur)	141
<i>Păstori și turme prin punctul de vamă din Duși, județul Sibiu (1845-1855)</i>	
(Alexandru Bucur)	153
<i>Patrimoniul ecleziastic în Mărginimea Sibiului (1848-1918)</i>	
(Daniela Deteșan)	171

<i>Fundații particulare din Mărginimea Sibiului pentru afirmarea națiunii române (1872-1919)</i>	
(Daniela Deteșan)	185
<i>Instituții filantropice din primul război mondial în Mărginimea Sibiului</i>	
(Daniela Deteșan)	205
Rășinari	227
<i>Case și inscripții de la Rășinari din secolele XVIII-XIX</i>	
(Ela Cosma)	229
<i>Istoricul unei controverse. Cartea ocolniță din Rășinari (1488) și extrasul actului de danie (1383), originale pierdute și copii târzii sau falsuri de secol XVIII?</i>	
(Ela Cosma)	249
<i>Documente din Rășinari. Copiile româno-chirilice de secol XVIII ale Cărții Ocolnița (1488) și extrasului actului de danie (1383)</i>	
(Tatiana Onilov)	269
<i>Documente din Rășinari (sec. XIV-XVIII). Traducerea în latină (după 1761) a cărții ocolniță de la Rășinari din 1488 și a extrasului actului de danie din 1383. Ediție de documente.</i>	
(Vasile Rus)	285
1.1. [Rășinari,] 22 mai 1488. <i>Cartea ocolniță</i> , traducere în latină.....	295
1.2. [Rășinari,] 7 ianuarie 1383. Extrasul actului de danie, idem.....	297
2.1. Sibiu, 4 iunie 1773. Scrisoarea de mărturie a meșterului zidar Johannes Drotlich, traducere în latină	301
2.2. Sibiu, 4 iunie 1773. Aceeași mărturie în originalul german	301
3. [Rășinari, 1781.] Mențiunea hărții topografice a Rășinariului	302
4. [Sadu, 30 decembrie 1776.] Întrebările nr. 1-3 și 8 ale ascultării de martori	303
5. [Sadu, 30 decembrie 1776.] Mărturia lui Tănase Oancea despre hotarul Rășinariului și despre <i>cartea ocolniță</i> găsită la dărâmarea bisericii vechi.....	304
6. [Sadu, 30 decembrie 1776.] Mărturia protopopului greco-catolic Nicolae Pop, care a predat <i>cartea ocolniță</i> episcopului Petru Pavel Aron	307
7.1. Sibiu, 22 octombrie 1467. Diploma lui Matia Corvin, care a vândut sibienilor posesiunea Rășinari, în volumul <i>Transmissionales</i>	309
7.2. Sibiu, 22 octombrie 1467. Aceeași diplomă, în <i>Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen</i> , vol. VI (1981)	310
8. [Rășinari/Sibiu, 1784]. Copia adevărului prin care rășinării "recunosc" că nu au deținut nicio <i>carte ocolniță</i>	314
9.1. Sibiu, noiembrie 1700. Descrierea Rășinariului în documentul <i>Miseria et Status Pagorum Poplak, Roschinar, Michelsberg, Helthau, Czod, Vesten, Moichen</i>	316
9.2. Rășinari, noiembrie 1700. Tabel de conscripție cuprinzând numele și averea locuitorilor din Rășinari	318

9.3. Rășinari, noiembrie 1700. Tabel de conscripție cu numele fugarilor din Rășinari	358
9.4. Rășinari, noiembrie 1700. Răspunsurile sătenilor la punctele instrucțiunii	360
9.5. Sibiu, 1750. Descrierea localităților Cisnădioara, Rășinari și Sibiu, în conscripția fiscală a Transilvaniei	361
10. [Sibiu, 5 februarie 1784.] <i>Deliberatum</i> al Guvernului transilvan, privind cele 7 plângeri expuse de reclamanții rășinăreni împotriva Magistratului Sibiu	367
11. Sibiu, 5 februarie 1784. Alt <i>Deliberatum</i> gubernial, original cu pecete, prin care actele procesuale se trimit spre revizuire la Viena	385
12. [Sibiu, 5 februarie 1784.] Tabelul taxelor expedierii actelor procesuale.....	386
13. [Rășinari/Sibiu, după 5 februarie 1784.] Index și opis al registrului transmisional.....	387
 <i>Procesele în cauza posesiunilor satului Rășinari contra Magistratului orașului Sibiu (1735-1784)</i>	
(Ela Cosma)	397
<i>Antroponimia românilor din conscripția de la Rășinari (1754-1755)</i>	
(Victor Vizauer)	409
<i>"Transmissionales in causa Possessionis Resinar contra Liberam Regiamque Civitatem Cibiniensem 1784". Documentar</i>	
(Vasile Rus, Ela Cosma)	423
<i>Din practicile juridice de la Rășinari: "Jus Valachicum" în două ascultări de martori (1738 și 1776-1777)</i>	
(Ela Cosma)	473
 Săliște	525
<i>Arhiva Protopopiatului Ortodox Săliște (1848-1937)</i>	
(Daniela Deteșan)	527
<i>Istoria, organizarea, muzeul și arhiva Protopopiatului Ortodox Săliște (1628-1989)</i>	
(Mircea-Gheorghe Abrudan)	543
<i>Lumea rurală transilvăneană la finalul secolului al XVI-lea, reflectată în protocolul de la Săliște</i>	
(Livia Magina)	571
<i>Contribuții la istoria școlii Săliștei Sibiului. Diploma imperială inedită din 17 septembrie 1840</i>	
(Mircea-Gheorghe Abrudan)	581
<i>Editarea diplomei acordate Săliștei de împăratul Ferdinand al Austriei (17 septembrie 1840) și a adevăririi capitlului de la Alba Iulia (6 februarie 1841)</i>	
(Vasile Rus, Mádly Lóránd)	589
<i>Parohii, preoți și învățători. Protopopiatul Ortodox Român Săliște (1848-1916)</i>	
(Daniela Deteșan)	597

<i>Activitatea lui Ioan Lupaş ca protopop de Sălişte (1909-1919), în lumina unor izvoare inedite</i>	
(Daniela Deteşan, Mircea-Gheorghe Abrudan)	611
<i>Procese de divorţ din Protopopiatul Ortodox Sălişte (1862-1872)</i>	
(Daniela Deteşan)	645
<i>Procese matrimoniale din Protopopiatul Ortodox Sălişte (1872-1882)</i>	
(Daniela Deteşan)	661
<i>Acţiuni caritabile din Protopopiatul Ortodox Sălişte în timpul primului război mondial</i>	
(Daniela Deteşan)	685
<i>Vizita Regelui Ferdinand, a Reginei Maria şi a Principesei Ileana la Sălişte (1 iunie 1919)</i>	
(Marius Boromiz)	701
Referinţe	711
<i>Mărginimea Sibiului. O bibliografie</i>	
(Ela Cosma)	713
<i>Cuprinsul volumelor apărute până acum în colecţia Biografii Istorice Transilvane</i>	739-792
Ilustraţii	793

**ROMANIAN HISTORICAL JURIDICAL HERITAGE
FROM MĂRGINIMEA SIBIULUI
(RĂȘINARI, SĂLIȘTE)**

SUMMARY

<i>Mărginimea Sibiului</i>	13
<i>Romanian Cultural Heritage from Mărginimea Sibiului in Historiography</i> (Ela Cosma).....	15
1. Preoccupations of medieval archaeology regarding the border fortifications in Mărginimea Sibiului.....	18
2. Its historiography reflected by studies of medieval and modern history.....	23
3. The historiography regarding the juridical relations of Mărginimea Sibiului.....	34
4. Historical biographies from Mărginimea Sibiului.....	37
5. Church history	45
6. National and confessional statistics from the 18th century.....	51
7. School history of Mărginimea Sibiului.....	58
8. Art history: churches and hand-painted icons from Mărginime.....	61
9. The <i>troițe</i> (wayside crosses) heritage of Mărginime.....	63
10. Ethnological literature on the shepherds from Mărginimea Sibiului..	77
11. Monographies of the localities in Mărginimea Sibiului.....	83
12. Historiographical contributions brought by the present volume.....	93
13. Perspectives in promoting the cultural heritage preserved by Mărginimea Sibiului.....	96
<i>Mărginimea Sibiului and Its Inhabitants. Geographical, Ethnohistorical and Imagological Landmarks</i> (Ela Cosma)	101
<i>The Transhumant Shepherds' Heritage. Sheep Herds and Custom Houses in Mărginimea Sibiului (1845-1855)</i> (Alexandru Bucur)	121
<i>Shepherds and Flocks Registered at the Customs from Poiana Mărului, Brașov County (1850-1855)</i> (Alexandru Bucur)	127
<i>Shepherds and Flocks Registered at the Customs House from Turnu Roșu, Sibiu County (1845-1855)</i> (Alexandru Bucur)	141
<i>Shepherds and Flocks Registered at the Customs of Duși, Sibiu County (1845-1855)</i> (Alexandru Bucur)	153

<i>The Ecclesiastical Heritage of Mărginimea Sibiului (1848-1918)</i> (Daniela Deteșan).....	171
<i>Private Foundations from Mărginimea Sibiului for the Benefit of the Romanian Nation (1872-1919)</i> (Daniela Deteșan)	185
<i>Philantropic Institutions in Mărginimea Sibiului during the First World War</i> (Daniela Deteșan)	205
Rășinari	227
<i>Houses and Inscriptions in Rășinari from the 18th-19th Centuries</i> (Ela Cosma)	229
<i>The History of a Controversy. "Cartea Ocolnița" from Rășinari (1488) and the Extract of the Deed of Donation (1383), Lost Originals and Late Copies, or False Documents of the 18th Century?</i> (Ela Cosma)	249
<i>Documents from Rășinari. 18th Century Romanian-Cyrillic Copies of Cartea Ocolniță (1488) and of the Extract from the Deed of Donation (1383)</i> (Tatiana Onilov)	269
<i>Documents from Rășinari (14th-18th Centuries). The Latin Translation (after 1761) of the "Cartea Ocolniță" (1488) and of the Extract from the Deed of Donation (1383)</i> (Vasile Rus)	285
1.1. [Rășinari,] 22 May 1488. <i>Cartea ocolniță</i> , translation into Latin.....	295
1.2. [Rășinari,] 7 January 1383. Extract from the act of donation, Latin translation.....	297
2.1. Sibiu, 4 June 1773. Letter of testimony of the mason master Johannes Drotlich, Latin translation.....	301
2.2. Sibiu, 4 June 1773. The same testimony, German original.....	301
3. [Rășinari, 1781.] Mention of Rășinari's topographical map.....	302
4. [Sadu, 30 December 1776.] Questions no. 1-3 and 8 of the 1776-1777 examination of witnesses.....	303
5. [Sadu, 30 December 1776.] Tănase Oancea's testimony about Rășinari's borders and about <i>cartea ocolniță</i> found when the old church was demolished.....	304
6. [Sadu, 30 December 1776.] Greek-Catholic archpriest Nicolae Pop's testimony, who transmitted <i>cartea ocolniță</i> to his bishop Petru Pavel Aron.....	307
7.1. Sibiu, 22 October 1467. Diploma of Mathias Corvinus, who sold the possession Rășinari to the inhabitants of Sibiu, in <i>Transmissionales</i>	309
7.2. Sibiu, 22 October 1467. The same diploma, in <i>Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen</i> , vol. VI (1981).....	310
8. [Rășinari/Sibiu, 1784]. Copy of the certificate, in which the villagers from Rășinari "admit" they never had a <i>carte ocolniță</i>	314
9.1. Sibiu, November 1700. Rășinari's description in the document about <i>Miseria et Status Pagorum Poplak, Roschinar, Michelsberg, Helthau, Czod, Vesten, Moichen</i>	316

9.2. Rășinari, November 1700. Conscription table with the villagers and their assets.....	318
9.3. Rășinari, November 1700. Coscription table with the names of the fugitives from Rășinari.....	358
9.4. Rășinari, November 1700. The villagers' answers to the instruction items.....	360
9.5. Sibiu, 1750. Descriptions of Cisnădioara, Rășinari and Sibiu, in the fiscal conscription of Transylvania.....	361
10. [Sibiu, 5 February 1784.] <i>Deliberatum</i> of the Transylvanian Gubernium, regarding the 7 complaints exposed by Rășinari against the Sibiu Magistrate.....	367
11. Sibiu, 5 February 1784. Another Gubernial <i>Deliberatum</i> , original with seal, sending the trial deeds to Vienna.....	385
12. [Sibiu, 5 February 1784.] Table with the afferent expedition taxes...386	
13. [Rășinari/Sibiu, after 5 February 1784.] Index and opis of the transmissional register.....	387

The Trials in the Cause of the Possession Held by the Village of Rășinari against the Magistrate of the City of Sibiu (1735-1784)

(Ela Cosma) 397

The Romanians' Anthroponymy in the Conscription from Rășinari (1754-1755)

(Victor Vizauer) 409

"Transmissionales in causa Possessionis Resinar contra Liberam Regiamque Civitatem Cibiniensem 1784". Documentary

(Vasile Rus, Ela Cosma) 423

Juridical Practice in Rășinari: Jus Valachicum in Two Examinations of Witnesses (1738 and 1776-1777)

(Ela Cosma) 473

Săliște.....525

The Archive of the Săliște Orthodox Deanery (1848-1937)

(Daniela Deteșan).....527

The History, Organization, Museum and Archive of the Orthodox Deanery of Săliște (1628-1989)

(Mircea-Gheorghe Abrudan) 543

The Transylvanian Rural World at the End of the 16th Century, Reflected in the Protocol of the Juridical Seat of Săliște

(Livia Magina) 571

Contributions to the School History of Săliște Sibiului. The Imperial Diploma of 17th September 1840

(Mircea-Gheorghe Abrudan) 581

Editing the Diploma Granted to Săliște by Emperor Ferdinand of Austria (17 September 1840) and Attested by the Church Chapter of Alba Iulia (6 February 1841)

(Vasile Rus, Mádly Lóránd)	589
<i>Parishes, Priests and Teachers in the Romanian Orthodox Deanery of Săliște (1848-1916)</i>	
(Daniela Deteșan)	597
<i>Unedited Sources about the Activity of Ioan Lupaș as Archpriest of Săliște (1909-1919)</i>	
(Daniela Deteșan, Mircea-Gheorghe Abrudan).....	611
<i>Divorce Trials in the Romanian Orthodox Deanery of Săliște (1862-1872)</i>	
(Daniela Deteșan).....	645
<i>The Matrimonial Causes in the Romanian Orthodox Deanery of Săliște (1872-1882)</i>	
(Daniela Deteșan)	661
<i>Charity Actions in the Romanian Orthodox Deanery of Săliște during the First World War</i>	
(Daniela Deteșan)	685
<i>King Ferdinand, Queen Maria and Princess Ileana's Visit to Săliște (1 June 1919)</i>	
(Marius Boromiz)	701
References	711
<i>Mărginimea Sibiului. A Bibliography</i>	
(Ela Cosma)	713
<i>Contents of the Volumes Published in the Collection of Biografii Istorice Transilvane (Transylvanian Historical Biographies)</i>	739-792
Illustrations	793